

9/2023 | Tiedote alkavasta tutkimuksesta

Potilaiden näkemykset biosimilaareista ja biologisten lääkkeiden lääkevaihdosta avoterveydenhuollossa

Linden K ja työryhmä (Yliopiston Apteekki ja Helsingin yliopisto yhteistyössä potilasjärjestöjen kanssa: Reumaliitto, IBD ja muut suolistosairaudet ry, Psoriasisliitto ja Suomen Syöpäpotilaat)

Mitä mieltä potilaat ovat biosimilaareista ja niiden käytöstä nykyisessä lääkevaihdossa – miten käyttökokemus biologisista lääkkeistä ja muut taustatekijät vaikuttavat näkemyksiin?

- Kohderyhmänä ovat neljä potilasryhmää: reuma-, IBD/krooninen tulehduksellinen suolistosairaus-, psoriasis- ja syöpäpotilaat.
- Tutkimuksen toteuttavat Yliopiston Apteekki ja Helsingin yliopisto yhteistyössä neljän potilasjärjestön ja kliinisten asiantuntijoiden kanssa.

Kolme tutkimuskyselyaineistoa (yhteensä N=1851) 2021-2022

- Kyselytutkimusaineistot: I: reuma ja IBD/krooninen tulehduksellinen suolistosairaus (01/2021, N=1338); II: iho/nivelpsoriasis (02-03/2022; N=219); ja III: syöpäsairaudet (01/2022; N=294)
- Biologisten lääkkeiden käyttäjiä oli aineistoissa I+II: 22 % (347/1557), joista biosimilaarien käyttäjiä 29 % (99/347). Syöpäpotilaista (aineisto III) biologisia lääkkeitä oli käyttänyt potilaiden oman tiedon mukaan 55 (19 %).

- Tärkeimmät tulosmuuttajat (summamuuttajat): Potilaiden näkemykset 1) biosimilaarien ominaisuuksista (teho, turvallisuus ja käytettävyys/annostelulaite) alkuperäiseen biologiseen lääkkeeseen verrattuna ja 2) lääkärin toteuttamasta biologisten lääkkeiden lääkevaihdosta. Tulokset kuvattiin suorilla jakaumilla (frekvenssit ja prosenttiosuudet), ja taustamuuttujien yhteyksiä tulosmuuttujiin analysoitiin ristiintaulukoinnilla ja monimuuttujamenetelmillä.
- Lisäksi tutkittiin biologisen lääkkeen ja biosimilaarikäsitteiden tunnistamista sekä osassa tutkimuksista potilaiden näkemyksiä hypoteettisesta biologisten lääkkeiden apteekkivaihdosta, näkemuseroja biologisten lääkkeiden ja geneeristen lääkkeiden lääkevaihdon välillä, näkemyksiä ja kokemuksia annoslaitteista, kokemuksia lääkevaihdosta, lääketiedon lähteitä ja lisätiedon tarpeita sekä alkuperäisten biologisten lääkkeiden käyttäjien vaihtohalukkuutta ja euromääräistä hyväksymishalukkuutta vaihtokelpoiseen biosimilaariin ja biosimilaarkäyttäjien maksuhalukkuutta vaihtokelpoiseen alkuperäisvalmisteeseen.
- Taustamuuttujia olivat: ikä, sukupuoli, asuinalue, koulutustaso, uskomukset omasta lääkityksestä (BMQ-S hyödyt/huolet-mittarit), yhteistyö lääkärin kanssa (summamuuttuja), terveydenhuollon koulutus, kuuluminen potilasjärjestöön, taloudelliset vaikeudet lääkkeiden hankkimisessa, lääkekorvausten vuosiomavastuun ylittyminen sekä aineistossa III itsearvoitu terveydentila.

Potilaiden näkemykset ovat merkityksellisiä hoidon onnistumisen kannalta

- Näkemykset voivat vaikuttaa muun muassa uskomuksiin lääkkeen ominaisuuksista, vaihtohalukkuuteen lääkevaihdossa, hoitoon sitoutumiseen sekä näiden välityksellä hoidon tuloksiin ja kustannuksiin. Näkemykset voivat myös heijastua hoitotuloksia vähentävinä ei-farmakologisina nosebo-vaikutuksina. Näkemykset voivat vaikuttaa lääkärin toteuttamaan biologisten lääkkeidenlääkevaihtoon ja vuosina 2024-2025 alkavaan biologisten lääkkeiden apteekkivaihtoon.
- Tutkimustuloksia voidaan käyttää terveydenhuollon ammattilaisten koulutuksessa, biologisten lääkkeiden käyttöketjun ja lääkeinformaation kehittämisessä sekä lääkepoliittisen päätöksenteon tukena.
- Tutkimusaineistoista on tehty tai on tekeillä viisi farmasian maisterintutkielmaa (Helsingin yliopisto). Alustavia tuloksia on esitetty kongressiabstrakteina, ja tekeillä on vertaisarvioituja tutkimusartikkelikäsikirjoituksia.

Lisätietoja

- Kari Linden, tutkimuspäällikkö, Yliopiston Apteekki, sähköposti: tutkimus@ya.fi, puh. 050-395 0647

Liite

Opinnäytteet ja julkaisut (04/2023 mennessä)

Julkaistut:

- Kössi A, Dimitrow M, Linden K. Syöpäpotilaiden näkemykset biologisten lääkkeiden vaihdosta ja lääketiedon lähteet. Abstrakti. Helsinki, Farmasian Päivät 2022.
- Kössi A, Dimitrow M, Pohjanoksa-Mäntylä M, Linden K. Potilaiden näkemykset biologisten ja muiden lääkkeiden annostelulaitteista: kyselytutkimukset reuma-, IBD-, psoriasis- ja syöpäpotilaille. Abstrakti. Helsinki, Farmasian Päivät 2022.
- Lillsved I. Tulehduksellista suolistosairautta sairastavien potilaiden näkemykset biosimilaareista ja niiden käytöstä lääkewaihdossa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, 2022. Internet: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/345123> (14.6.2023 asti julkaistu vain tiivistelmä)
- Linden K, Reponen S, Lillsved I, Rutanen J, Puumalainen I, Saarukka L, Mikkonen S, Pohjanoksa-Mäntylä M. Potilaiden näkemykset biosimilaareista ja biologisten lääkkeiden vaihdosta: poikkileikkauskysely. Abstrakti. Helsinki, Farmasian Päivät 2022.
- Linden K, Reponen S, Lillsved I, Rutanen J, Puumalainen I, Saarukka L, Mikkonen S, Pohjanoksa-Mäntylä M. Patient perceptions towards biosimilars and switching of biologics: a patient survey. Abstract. Sevilla, FIP 2022 congress.
- Lindholm A, Laurikkala L, Linden K. Reuma-, IBD- ja psoriasispotilaiden näkemyksiä biologisten lääkkeiden hinnoista ja kustannuksista sekä niiden merkityksestä. Abstrakti. Helsinki, Farmasian Päivät 2022.
- Reponen S. Reumapotilaiden tietämys, näkemykset ja kokemukset biologisista lääkkeistä ja niiden ei-lääketieteellisestä vaihdosta. Pro gradu -tutkielma. Internet: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/337704>
- Reponen S, Pohjanoksa-Mäntylä M, Rutanen J, Mikkonen S, Linden K. Reumapotilaiden näkemykset biologisista lääkkeistä ja niiden vaihdosta. Dosis 2023;39(1):12-35. Internet: https://dosis.fi/wp-content/uploads/2023/03/012-035_Dosis_123_Reponen-1.pdf
- Taivainen A. Potilaan näkökulma biologisten lääkkeiden vaihtoon reumapotilailla. Farmaseutin lopputyö. Helsingin yliopisto, 2021.

Tekeillä olevat opinnäytteet:

- Alanko A. Iho- ja nivelpsoriasispotilaiden näkemykset biosimilaareista ja lääkärin toteuttamasta biologisten lääkkeiden lääkevaihdosta sekä näihin vaikuttavat tekijät. Farmasian maisterintutkielma. Helsingin yliopisto.
- Kössi A. Syöpäpotilaiden näkemykset lääkärin toteuttamasta biologisten lääkkeiden lääkevaihdosta. Farmasian maisterintutkielma. Helsingin yliopisto.
- Lindholm A. Potilaiden näkemykset biologisten lääkkeiden hinnoista, kustannuksista ja niiden merkityksestä. Farmasian maisterintutkielma. Helsingin yliopisto.